

УДК: 159.955.1

DOI: 10.26697/ijes.2019.4.20

Психологічні особливості феномену дизайнерського мисленняАспірант Демків В. Г.¹¹ Тернопільський національний економічний університет, Україна**Резюме****Вступ:**

Здатність до творчого мислення є важливою компетенцією фахівця у будь-якій сфері діяльності, що першочергово пов'язана з індивідуальними особливостями світосприйняття, взаємодії із довкіллям і реагуванням на нього. Дизайнерське мислення як різновид творчого має свої особливості та закономірності, що потребує додаткового психологічного осмислення як феноменології, так і процесів розвитку зазначеного вищого психічного процесу.

Мета – теоретичне обґрунтування дизайн-мислення як окремого різновиду творчого мислення фахівців спрямування “людина – художній образ” та виокремлення його основних параметричних ознак.

Результати:

Дивергентне мислення, що спрямоване на пошук різних варіантів розв'язку є антиподом конвергентного, котре є моноцентрованим. У творчому пошуку особливе значення має саме дивергентне мислення, за якого різні смислові позиції конкурують між собою за право бути реалізованими, а це, своєю чергою, дає змогу їх краще осмислити.

Продуктивне мислення є лише передумовою для творчого мислення, внаслідок якого уможлиблюється оригінальне, принципово нове вирішення певної проблеми. Розвиток продуктивного мислення пов'язаний із наочно-образним, недискурсивним (інтуїтивним), естетичним, емоційним, теоретично-понятійним, абстрактно-логічним, конструктивним, професійним та іншими типами мислення.

Творче мислення – це психічний процес та здатність бачити предмет пізнання, використання чи перетворення під новим кутом зору і продукувати ідеї у невизначеній ситуації. Його результатом є відкриття принципово нового або удосконалення наявного способу вирішення того чи іншого завдання. Метою творчого мислення є генерування нових ідей, а критичне покликане виявляти їхні вади та неточності. Тому для ефективного вирішення дизайнерських завдань вкрай важливими є послідовне задіяння обох видів мислення. Дизайнерське мислення як передумова дизайнерської свідомості перегукується із поняттям “візуальне мислення”, котре введене у психологію мистецтва Рудольфом Арнгеймом. Він вважав, що при інтелектуальному мисленні засобом виконання завдання є поняття, а при візуальному – уява. Хоча дизайнерське мислення може бути стихійним (мало

усвідомленим) та системним (інструментально-рефлексивним), однак йому притаманні усі три ієрархічні рівні розвитку мислення: наочно-дійовий (через практичну дію з об'єктом) наочно-образний (за допомогою образних уявлень), словесно-логічний (за допомогою логічних понять й інших знакових утворень). Основними параметричними ознаками дизайнерського мислення є гнучкість, системність, діалектичність, холистичність, проєктивність, рефлексивність, а також поліваріативність та оригінальність рішень щодо естетизації певного об'єкта мислєдїяльності (мистецького перетворення предмета чи гармонізації середовища). Дизайн-мислення у професійній діяльності фахівця, залежить від низки його суб'єктивних рис: рівня розвитку творчої уяви, як умови професійної творчості; коефіцієнту інтелекту, що уможливило підвищення ефективності вирішення проблеми; відкритості до нового досвіду та ставлення фахівця до інновацій; готовності до прийняття нових ідей; відчуття стилю та гармонії (розрізнення художніх особливостей загальної групи предметів, що пов'язані ансамблем); здатності до застосування продуктивних способів діяльності та нешаблонного використання нестандартних форм, методів, способів вирішення завдання; професійного кругозору та уміння досягати єдності утилітарної доцільності й художньої естетизації твору тощо.

Значно сприяє розвитку творчого мислення у майбутніх дизайнерів реалізація в освітньому процесі вимог низки психолого-педагогічних принципів, а саме: 1) проблемності; 2) гармонійного поєднання образно-емоційних і раціонально-логічних шляхів пізнання; 3) компліментарності алгоритмічних та евристичних прийомів розумової діяльності.

Висновки:

Мислення є узагальнене і опосередковане пізнання дійсності, в процесі якого думка людини нескінченно заглиблюється у себе та суть навколишньої дійсності, відкриваючи їх закономірності. Ефективна професійна діяльність людей творчого спрямування уможлиблюється завдяки синергії таких чинників як сприйняття і пам'ять, мислення, уява, інтуїція, відчуття новизни, потреби у самовираженні, естетичних і морально-етичних рис особистості тощо. Проте саме дизайн-мислення є інтегральним, системоутвірним осердям цього процесу.

Інформація про автора:

Демків Василь Григорович – аспірант, Тернопільський національний економічний університет; викладач-методист, Тернопільське вище професійне училище технологій та дизайну, Тернопіль, Україна.

Наукові інтереси: вікова психологія, психодідактика, психологія здібностей; <http://orcid.org/0000-0003-1715-8632>.

Автор-Кореспондент:

Демків Василь Григорович

Email Автора-Кореспондента:

eksedra@mail.ru